

NOVÉ PRVOTISKY - ETIAM ETIAMQUE

Rostislav Krušínský

V předchozích letech jsem na těchto stránkách informoval o objevech a identifikaci nových prvotisků.¹ Dnes tomu nebude jinak. V loňském roce jsem ke konci své prezentace uvedl, že se seznam prvotisků VKOL, kromě 25 dosud objevených prvotisků, rozroste ještě o dalších 10 a možná i více inkunábulí. Ty byly tehdy takřkajíc v podezření a probíhal jejich průzkum. Situace se během roku poněkud změnila.

Po poměrně alarmujících nálezech jsme se rozhodli projít náš fond starých tisků knihu po knize. Výsledky této téměř roční práce budeme zpracovávat ještě dlouhou dobu. Dilčím výsledkem bylo soustředění části knihovny Ferdinanda Hofmanna z Grünpühelu, kterou jsme prezentovali na konferenci *Jazyk a řeč knihy* konané v Praze v říjnu 2008.

Jedním z dalších výsledků je větší počet nově evidovaných prvotisků. V tomto příspěvku vám představím 15 nových, část z nich byla odhalena při korekci údajů Sine anno [s. a.], část pak byla nalezena právě při zmiňovaném průzkumu fondu. V nově identifikovaných prvotiscích jsou zastoupena díla historická, přírodovědná, teologická. Objevuje se zde také dílo stylistické nebo astrologické.

Mezi bezesporu nejznámější díla na následujících stránkách patří *Liber Chronicarum*, která vznikla pravděpodobně na zakázku tiskaře Antona Kobergera. Tato kniha je známá také jako Schedelova kronika světa. Hartmann Schedel (13. 2. 1440–28. 11. 1514) byl německý lékař, humanista a historik. Přes rozličné další aktivity je Schedel nejznámější jako autor textu kroniky, jejíž byl hlavním redaktorem. Vyšla v červenci 1493 v latinské verzi, v prosinci téhož roku pak v německé mutaci. Dodnes se dochovalo okolo 800 latinských a 400 německých exemplářů. Kronika je ovšem známá spíše pro svou štědrou, až marnotratnou výzdobu než pro svůj text. Autorem výzdoby je norimberský malíř Michael Wolgemut (1434–1519) spolu se svým nevlastním synem Wilhelmem Pleydenwurffem.

V letech 1486–1490 se v jejich dílně učil mladý Albrecht Dürer. Zřejmě i spolu s ním oba majitelé pracovali na obrazovém cyklu *Liber Chronicarum*. K Schedelovu

¹ KRUŠINSKÝ Rostislav. „Nové“ prvotisky ve Vědecké knihovně v Olomouci. In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska. Brno, Olomouc. 2006 (2007). s. 61–72. ISBN: 978-80-86249-42-1, 978-80-7053-272-0.
KRUŠINSKÝ Rostislav. Další objevy prvotisků ve Vědecké knihovně v Olomouci. In: Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska. Olomouc. 2007 (2008). s. 81–92. ISBN: 978-80-7053-276-8.

textu bylo vyřezáno 645 štočků, které byly užity asi na 1809 místech. 72 portrétů znázorňovalo 596 osobností. Známy je rovněž cyklus dvoustránkových vedut.²

Dalším historickým dílem z těch, které jsme objevili, je *Historia destructionis Troiae* od Guida delle Colonne (Guido de Columnis), což je latinská verze trojské legendy. Guido delle Colonne byl právník, poeta, a latinský básník 13. století žijící v Mesině. Jeho verše velebil i Dante a latinská verze trojské legendy (nejspíše podle francouzské veršované předlohy) byla důležitým momentem v šíření příběhu do Itálie a díky dalším překladům do celé Evropy.³

Belligraphia cum appologetico inter illustrissimum Sigismundum Austriae archiducem et magnificum senatum Venetorum felicem jsou stručné dějiny benátské války z roku 1487. Autor tohoto spisku je Conrad Wenger, což byl právník a kanovník v Brixenu. Jako historický pramen jsou tyto dějiny dosti sporné, například oproti většině pramenů uvádějí vévodu Zikmunda Habsburského jako zářného vítěze všech fází války.⁴

K přírodovědným spisům mezi nalezenými prvotisky patří *Ruralia Commoda* Petra de Crescentiis. Jeho encyklopedický traktát o zemědělství byl ve středověku nejvýznamnějším dílem svého druhu. Obsahuje nejen poznatky teoretické, ale také množství podrobných praktických pokynů. O oblíbenosti díla svědčí množství dochovaných rukopisů v různých překladech a později také četná vydání tiskem.⁵

Práce stylistické zde zastupuje epistolografické dílo českého autora Racka z Doubravy *De componendis epistolis*. Rodericus Dubravius, jak byl také znám, pocházel z Plzně a studoval v Lipsku a posléze v Bologni, kde se věnoval studiu občanského práva a rétoriky. V Praze, kde později působil, se nejprve zabýval výukou. Zřejmě také pro potřeby pedagogické sestavil své příručky *Libellus de componendis epistolis* a *Libellus gramaticae Nicolai Perotti*. První jmenovaný spis se stal velice oblíbeným a v dalších letech byl často přetiskován. Výklad o epistolografii je dokládán konkrétními příklady z děl antických autorů. Následuje 25 dopisů (23 autorových) významným osobnostem té doby.⁶

² BLÁHOVÁ, Marie: *Hartmann Schedel a české dějiny (Hartmann Schedel and Czech History)*; In: *Cestou dějin. K počtě prof. PhDr. Svatavy Rakové, CSc.* 1. vyd., Praha : Historický ústav AV ČR, 2007. s. 23–42. ISBN 978-80-7286-105-7.

³ K autorovi viz: *Encyclopaedia – Britannica Online* [on-line] 2008. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/267235/Historia-destructionis-Troiae>.

⁴ K autorovi viz: *Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon* [on-line] 2008. Dostupné z: http://www.bautz.de/bbkl/w/wenger_k.shtml.

⁵ ŠIMEK Jakub. *Zahradní umění Piera de' Crescenzi: osmá kniha zemědělské encyklopedie Ruralia commoda z let 1304–1309 (původní text a překlad)*. 1. vyd. Uherský Brod : Florart, 2007. 194 s., [52] s. obr. příl. ISBN 978-80-254-0780-6.

⁶ *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě: od konce 15. do začátku 17. století*. Díl 2, Č–J. 1. vyd. Praha : Academia, 1966. 490 s., 16 s. il. příl.

Zcela z jiné oblasti je *Centiloquium* autora jménem Hermes Trismegistos (v anglosaské literatuře také Trismegistus). *Centiloquium* je, jak napovídá název sám, sbírka sta myšlenek z díla, zde konkrétně jde o sto astrologických aforismů. Problém se objevuje u postavy autora. Hermes Trismegistos je autor, o kterém nic nevíme, dokonce nebyla prokázána ani jeho existence. De facto jde o nejzáhadnější postavu starověku, která se ale jako nesporná autorita objevuje již v prvním století našeho letopočtu. Hermes, jehož přízvisko značí trojmocný, tedy nejmocnější, je považován za zakladatele alchymie a také astrologie.⁷

Z teologických prací jsou zastoupeny kazuistické příručky, jako *Summa de casibus conscientiae* Astesana de Ast, kterou údajně napsal na popud kardinála Giovanniho Gaetana Orsiniho – pozdějšího papeže Mikuláše III. Astesanus byl významný františkánský kanonický právník a teolog z Asti v Piemontu. Osm knih této příručky jedná o příkázáních, o ctnostech a hříších, o smlouvách a závětech, o svátostech, svěceních, cenzurách a o manželství.⁸

Mezi novými prvotisky nechybí ani učebnice teologie. *Libri quattuor sententiarum* jsou dílem Petra Lombardského, což byl pařížský biskup, jehož dílo bylo ceněné pro systematickosti a jasnost výkladu a komentářů k biblickým textům. Jeho Sentence se staly základem vědeckých prací pro celý středověk.⁹

Seznam 15 nově identifikovaných prvotisků za rok 2008:

1¹⁰

Schedel Hartmann: *Liber chronicarum*

Norimbergae: Anton Koberger, pro Sebald Schreyer et Sebastian Kammermeister, 12. 7.1493. f°

📖 HC 14508*, ISTC is00307000, BSB-Ink S-195, Bod-inc S-108

📖 Světlá pergamenová vazba, fragmenty dvou spojovacích tkanic, na hřbetu štítek s bibliografickými údaji a torzo štítku s dřívější signaturou.

⁷ K autorovi kromě zahraniční literatury také populárně zaměřená: BOR, D. Ž. *Otec filosofů a alchymistů*, in: Knižnice Logosu sv. 0. 1. vyd. Praha : Trigon, 2001. ISBN 80-86159-33-7.

⁸ K autorovi viz: O. GRAMMER, Astesanus Ast. In: Wetzer und Weltes Kirchenlexikon. 2. Aufl., Bd.1, Freiburg/Br. 1882, Sp. 1523–1524.

⁹ K autorovi viz: Catholic Encyclopedia [on-line] 2008. Dostupné z: <http://www.newadvent.org/cathen/11768d.htm>

¹⁰ 📖 – literatura

📖 – fyzický popis

❖ – provenience

● – odkaz na první dílo konvolutu

■ – signatura

Ⓞ – odkaz na další díla konvolutu

- ❖ Na titulním listě připsik: „Pro Conuentu Znoymensi F F Min. Strict. Obs. 1636“ a knihovní razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomuc“ z roku 1860.
- Olomouc VKOL, sign. III 31.198.

Dubravius z Doubravy, Racek: *De componendis epistolis*

[Venetiae: Petrus de Quarengiis, Bergomensis, post 24. 5. 1501] 4°

📖 H 6411*, ISTC id00366700, BSB-Ink D-294,

📖 Hnědá kožená vazba, na hřbetu štítek bibliografickými údaji a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „d. II.“.

❖ Na titulním listě připsik: „Collegii et Domus III. Prob. S. J. Telczii A. 1723“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

③ *L'ingratitude rimproverata Rappresentatione sacra al SSmo. Sepolcro di Christo, nella Cesarea Capella della S.C.R. Maesta dell' Imperatore Leopoldo, la sera del Venerdì Santi, dell' Anno MDCLXXV.* Vienne d'Austria : Per Gio. Chris. Cosmerovio stampatore, 1675.

■ Olomouc VKOL, sign. 42.952, přívazek k signatuře 42.949–42.955.

Crescentiis, Petrus de: *Ruralia commoda*

[Speyer: Peter Drach, circa 1490–95] f°

📖 HCR 5826, ISTC ic00969000, Bod-inc C-482, GW 7825

📖 Světlá polokožená vazba, dřevěné desky, na hřbetu bibliografické údaje a zřejmě dřívější signatura „K 301“. Jedna dochovaná kovová spona.

❖ Na titulním listě připsik: „Loci Capucinatorum Viscoviensis“

① Crescentiis, Petrus de: *Von dem nutz der ding die in äckeren gebuwet werden. Vom nutz der buwleüt. Von natur, art, gebruch, vnd nutzbarkeit aller gewächß, früchten, Thyeren...* Strassburg: Joh. Schott, 1518.

■ Olomouc VKOL, sign. II 13.803-II 13.804.

Columna, Guido de: *Historia destructionis Troiae*

Strassburg: [s.n.], circa 25.7. 1494] f°

📖 HC 5511*, ISTC ic00775000, Bod-inc C-398, GW 7232, BSB-Ink G-437.

📖 Světlá kožená vazba zdobená slepotiskem, dřevěné desky, na hřbetu pergaménové štítky s bibliografickými údaji a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „h 20“.

❖ Na titulním listě připsiky: „Conuentis Lucensis“ a „Michaelis Jung pro spe?? Parochi Prostromiricensis“ a „Sum ex libris Georgi Widermani Anno d[omi]ni 1585. 10. Octobris. Ex dono Jacobi Weixelpergeri“ a za titulním listem knihovní razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomucensis“ patrně z 19. století.

❶ Thucydides: *Thucydidis Atheniensis historici gravissimi de bello Peloponensium Atheniensiumque libri octo, Laurentio Vallensi interprete accuratissimo. Una cum vita authoris totiusque operis tabella post opus apponenda.* [Paris] : in aedibus Ascensianis, 1513.

■ Olomouc VKOL, sign. II 27.812, přívazek k signatuře II 27.811-II 27.812.

Anselm, svatý: *Opera*

[Basel: Johann Amerbach, non post 1497] 4°

📖 HC 1136*, ISTC ia00761000, BSB-Ink A-556, Bod-inc A-304, GW 2033.

📖 Světlá pergamenová vazba, zdobená slepotiskem. Fragmenty dvou spojujících tkanic, na hřbetu bibliografické údaje a ve spodní části stopy štitku s dřívější signaturou.

❖ Na titulním listě přípisek: „Ex libris Monast. Fulnec. C. Regul. lateran.: S. Augustini“ a knihovní razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomuc“ z roku 1860.

■ Olomouc VKOL, sign. 3.280.

Piccolomini, Aeneas Sylvius: *De ritu, situ, moribus et conditione Teutoniae, sive Germania*

Lyptzick: Wolfgang Stöckel, 9 Apr. 1496. 4°

📖 HC 249*, ISTC ip00744000, BSB-Ink P-500, Bod-inc P-308.

📖 Vazba papírová, mramorovaný papír 19. st., na hřbetu papírový štítek s bibliografickými údaji a dřívější signaturou „b 26“.

❖ Na titulním listě dřívější signatura „(29745.)“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

■ Olomouc VKOL, sign. 34.891.

Francisci de Insulis, Michael: *Quodlibet de veritate fraternitatis Rosarii*

Bologna: Johannes Antonius de Benedictis, 10.7. 1500. 4°

📖 HR 7345, ISTC if00299000, BSB-Ink R-267 ; GW 10263.

📖 Hnědá kožená vazba zdobená slepotiskem, na hřbetu bibliografické údaje a ve spodní části štítek s dřívější signaturou „c 3“. Zbytky dvou kovových spon.

❖ Na titulním listě knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773

❷ *Sermones disertissimi contra omnem mundi perversum statum: quem Deus gloriosus et equitas naturalis damnat / Egregii et famosissimi domini Georgii Morgenstern de odern, decretorum doctoris celeberrimi,...* Norimbergae : Ab Hieronymo Höltzel, 1503.

■ Olomouc VKOL, sign. 38.274, přívazek k signatuře 38.272–38.275.

Ast, Astesanus de : *Canones poenitentiales*

[Norimberk: Peter Wagner, circa 1495] 4°

📖 HC 4340* = H 15445*, ISTC ia01158000, BSB-Ink A-805; Bod-inc A-466 GW 2747.

📖 vazba pergamenová, světlá. Fragmenty dvou kožených spojovacích tkanic. Na hřbetě bibliografické údaje a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „c 23“.

❖ Na předním přidešti grafické exlibris „FAMIL: Schmidnerorum. Svpellax Libr.“. Na přední předsádce přípisek: „Ex libris... P Joannis Georgii... ...Schmidners... 2 Octobris“. Na titulním listě knihovni razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomuc“ z roku 1860.

② *Lamberti Gruteri, Episcopi Neap. in Austria, S. M. Caes. concionatoris. Funebris Oratio, in luctuosam mortem sacratissimi, potentissimi que principis, Maximiliani II. Rom. Imperatoris Augusti, etc. sicut ab auctore latine quidem conscripta; sed idiomatico Germanico habita pro concione fuit, finitis jam Ratisbonae comitiis, in amplif. instis, quae prima Rodolphus II. Rom. Imp. Suo parti pietatis argo peregit ibidem.* Viennae Austriae : Ex officina typographica Stephani Creuzeri, 1577.

■ Olomouc VKOL, sign. 23.412, přívazek k signatuře 23.412–23.418.

Lombardus, Petrus: *Thesaurus Magistri Sententiarum*

[Speyer: Peter Drach], 1495, 4°

📖 HC 10201*, ISTC ip00498000, Bod-inc P-233, BSB-Ink T-160.

📖 Světle hnědá kožená vazba, dřevěné desky, dvě kovové spony. Na hřbetu červené pergamenové štítky s bibliografickými údaji a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „f 21“.

❖ Na předním přidešti přípisek: „Hunc librum Nobili optimaeq[ue]... et ex pectationis Adolescenti Balthasaro Nimptsch amico suo mitegemino cum e schola Pro: tisceteret ni p[er]petuam sui memoriam Franciscj Zanager A[nn]o 1583“. Na titulním listě přípisky: „M. Sebastianj Kientzl anno 43 pos...“ a „Franciscus Zanager... 1581 a „Balthasar a Nymptsch et Neudorf. Si vis vitam ingredi, serva mandata dei Matt: 19“ a „Soc[ieta]tis JESU Brunae Catalogus inscriptus 1631“ a knihovni razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomuc“ z roku 1860.

① Gorychiis, Henricus de: *Tractatus consultatorii*. Coloniae : In magistrali officina pie memorie Henrici Quentell, 1503.

② *Martyriologium seu Viola Sanctorum*. In imperiali oppido Hagenaw : impensis puidi Joannis Knobloch civis argen., 1508.

■ Olomouc VKOL, sign. 1.782–1.784.

Wenger, Conrad: *Belligraphia inter Sigismundum Austriae archiducem et senatum Venetorum, 30 Sept. 1488*

Augsburg: Anton Sorg, 1488 [post 30 Sept.] 4°

📖 H 2762* = HC 16157*, **ISTC** iw00011500, **BSB-Ink** W-13; **Bod-inc** W-009.

📖 Světla kožená vazba zdobená slepotiskem, dřevěné desky, dvě kovové spony. Na hřbetě pergamenové štítky s bibliografickými údaji a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „h 12“.

❖ Na titulním listě přípisek: „In... A. num: 2 tit. Theologi. Cat. Inscript. Coll. Olom. Soc. JESU ad 1603“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

① ⑤ Krzycki, Andrzej: *De Afflictione Ecclesiae, commentarius in Psalmum XXI Cracoviae : per Hieronymum Victorem, 1527.*

■ Olomouc VKOL, sign. 592, přívazek k signatuře 577-598.

Trismegistus, Hermes: *Centiloquium*

[Leipzig]: Martin Landsberg, [non post Mar. 1495], 4°

📖 H 8463*, **ISTC** ih00076000, **BSB-Ink** H-113, **Bod-inc** H-048, **GW** 12309.

📖 Světla polokožená vazba, dřevěné desky doplněné lepenkou, jedna dochovaná kovová spona. Na hřbetě bibliografické údaje a ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „f 2“.

❖ Na titulním listě přípisek: „Collegii S. I. Brunae Catalogo inscriptus anno 1620 (70?)“ a knihovní razítko „Caes. Reg. Bibliotheca Olomuc“ z roku 1860.

② ③ Ignác z Antiochie: *Gloriosi Christi Martyris Ignatii Antiocheni antistitis, Epistolae undecim: Beati Polycarpi Martyris epistola, cum argumento Jacobi Fabri Stapulensis in eisdem. Basileae : Apud Adam Petr, 1520.*

■ Olomouc VKOL, sign. 1.744, přívazek k signatuře 1.721-1.748.

Antoninus Florentinus: *Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio. Add.: Johannes Chrysostomus: Sermo de poenitentia*

[Strassburg: Heinrich Knoblochtzter, circa 1484], 4°

📖 HC 1166*, **ISTC** ia00812000, **BSB-Ink** A-573, **Bod-inc** A-323, **GW** 2098.

📖 Hnědá kožená vazba zdobená slepotiskem s květinovými motivy, dřevěné desky, fragmenty dvou kovových spon. Na hřbetě papírové štítky s bibliografickými údaji, ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „d 1“.

❖ Na foliu 1 přípisek „Catal. Inscriptus 1653 Collegii Societatis Jesu Znoymae“, přeškrtný přípisek „Domus probat. ...Brunae. Anno 1606. 11 Iul. Fol 148“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

① Chaimis, Bartholomaeus de: *Confessionale sive Interrogatorium*. Add.: *Interrogationes faciende infirmo morienti*. [Heidelberg: Heinrich Knoblochtzter, non post 1485].

② Rosenhaym, Petrus de: *Roseum memoriale divinorum eloquiorum*. [Köln (?), Ludwig von Renchen (?), circa 1483].

■ Olomouc VKOL, sign. 36.564–36.567.

Chaimis, Bartholomaeus de: *Confessionale sive Interrogatorium*. Add.: *Interrogationes faciende infirmo morienti*.

[Heidelberg: Heinrich Knoblochtzter, non post 1485], 4°

☞ H 2479*, ISTC ib00161000, BSB-Ink C-251, GW 6548.

📖 Hnědá kožená vazba zdobená slepotiskem s květinovými motivy, dřevěné desky, fragmenty dvou kovových spon. Na hřbetě papírové štítky s bibliografickými údaji, ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „d 1“.

❖ Na foliu 1 přípisek „Catal. Inscriptus 1653 Collegii Societatis Jesu Znoymae“, přeškrtný přípisek „Domus probat. ...Brunae. Anno 1606. 11 Iul. Fol 148“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

① Antoninus Florentinus: *Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio*. Add.: Johannes Chrysostomus: *Sermo de poenitentia* [Strassburg: Heinrich Knoblochtzter, circa 1484].

■ Olomouc VKOL, sign. 36.566, přívazek k signatuře 36.564–36.567.

Rosenheim, Petrus de: *Roseum memoriale divinorum eloquiorum*

[Köln (?), Ludwig von Renchen (?), circa 1483], 4°

☞ HC(+Add) 13988*, ISTC ir00336000, BSB-Ink P-362.

📖 Hnědá kožená vazba zdobená slepotiskem s květinovými motivy, dřevěné desky, fragmenty dvou kovových spon. Na hřbetě papírové štítky s bibliografickými údaji, ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „d 1“.

❖ Na foliu 1 přípisek „Catal. Inscriptus 1653 Collegii Societatis Jesu Znoymae“, přeškrtný přípisek „Domus probat. ...Brunae. Anno 1606. 11 Iul. Fol 148“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

① Antoninus Florentinus: *Confessionale: Defecerunt scrutantes scrutinio*. Add.: Johannes Chrysostomus: *Sermo de poenitentia* [Strassburg: Heinrich Knoblochtzter, circa 1484].

■ Olomouc VKOL, sign. 36.567, přívazek k signatuře 36.564–36.567.

Biblia latina. Cum additionibus Menardi Monachi

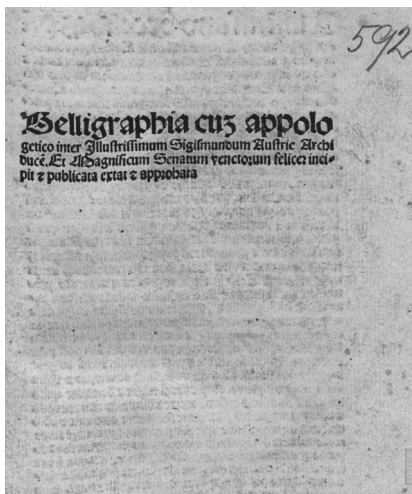
Nuremberg: Anton Koberger, 10 Nov. 1478, f°

☞ HC 3069*, ISTC ib00559000, Bod-inc B-268, BSB-Ink B-431, GW 4234.

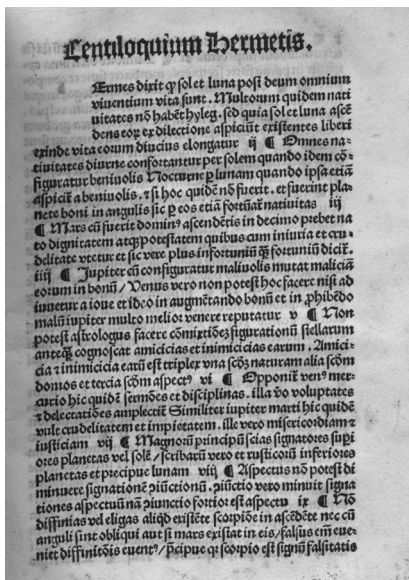
📖 Hnědá polokožená vazba, lepenkové desky. Na hřbetě papírový štítek s bibliografickými údaji, ve spodní části papírový štítek s dřívější signaturou „a 3“.

❖ Na foliu 1 přípisek „Catalogo Collegii Soctis JESU Znoyma inscriptus 1629“ a knihovní razítko „Biblio: Caesareae Olomucii“ z roku 1773.

■ Olomouc VKOL, sign. III 208.

Conrad Wenger - Belligraphia

Hermes Trismegistos - Centiloquium

Libri Quintus Fo. lvi.

De Laurel.

De Nido.

De Mulo.

De Arbo.

Petrus de Crescentii - Ruralia commoda

Libellus de componendis epistolis Roderici du braui de Boemia ad clarissimum virum Bohelluum Hafftensem.

42952

Opmlures & quide uiri doctissimi libros suos: aut principibus: aut ciuibus nobilibus: quibus opes diuitieq; ingines sunt: dedicare solent non ut eos iudices faciant: sed ut eorum quos imortales facere credit amorem procurant: quibus & honores & opes se affectu arbirantur. H- si profecto no modo appetentes pecuniaru censentur: ueritiam adulatores iudicantur. Te autem Bohelluae uir praetantissime: cui meū libellum de scribendis epistolis dedicarem: p- cipuum existimau: quod memoria nostra arcem eloqueūa tenes: que li iudicio tuo comprobabis: & cū nullo uicio contaminatum dices: Facile mihi psuade bo egregia nauasse operā. Q uid si pecunia: auidus essem? honoris aut gloria: cupidus: non tua opera atq; consilio: nō modo opes: fed etiā honores atque postem? cū uir sis doctrina: ingenio: opibus praeditus. Q uocirca uelim cū oculi quicquid nactus fueris: eo legendo uerferis: quem si a te probatum iri intellexero: non grauaor eius legendi copiam aliis facere. Vale.

Vandoquidē mihi exponendū est quonā mō epistolae ornate docteq; cōfici possint: necesse est antea quid sit epistola exponere. Ois enī disputatio ab ipsa diffinitione (teste M. Tulio) exordium sumere debet: ut cognoscatur id de quo futura habēda sit disputatio. Est autē epistola certus uisus cū reū nostrarū tū etiā alienarū: qui absentes amicos presentes facit. Eos cū quibus suē propter absentia: siue propter aliquē aliū casum loqui non possunt certiores reddit: si quid est quod eos magnopere scire uellemus. Alii aliter diffiniunt alii uero epistationē permittunt. Vocabulū grecū est & dicitur ἀποστολῆς ἁλλείν quod significat mittere. Hinc etiā ἀποστολῆς quod idem significat dicitur Apostolus: nihil aliud sunt q̄ epistolae: haec in causa acta sunt iudicantes. T. Linius Apostolos suos fregit in senatu: hoc ē epistolas. Vocantur etiā libelli: qui a iudicibus: a quibus puocantur est: mitteri: quoniam instar epistolaru sunt: quoru iure cōsultus meminit in titulo de libellis dimissoris. Post appellationē inquit iterposita litterae dādae sūt ab eo: a quo appellatū ē: ad eū qui de appellatōe cōgitatus est: siue principē: siue quem alius: quae litteras dimissoris siue apostolos appellant. Latine epistolas litteras uocamus tantū in plurali numero: Nam in singulari littera significat elementū: ut a. b. c. Ab epistola epistolū dicitur diminutiū: hoc est pura epistola. Triplex est igit̄ generū epistolaru: ut. M. Tulio uidetur. Nam tria sunt genera dicēdi: quae ge-

a ii

Schedel - Chronica librorum

